

DAŽNIAUSIAI UŽDUODAMI KLAUSIMAI DALYVAVIMAS VIEŠAJAME VALDYME

1. Kokie rinkimai vyksta Lietuvos Respublikoje ir kokie reikalavimai taikomi kandidatams ir balsuojantiems asmenims?

LR PREZIDENTO RINKIMAI			
Kadencija	Reikalavimai kandidatams (pasyvi rinkimų teisė)	Rinkimų tvarka	Artimiausi rinkimai
5 m. Ne daugiau kaip 2 kartus iš eilės	<ul style="list-style-type: none">• Lietuvos pilietis pagal kilmę• Ne mažiau kaip 3 paskutiniuosius metus gyvenęs Lietuvoje• Ne jaunesnis kaip 40 metų• Nėra šiurkščiai pažeidęs LR Konstitucijos ar priesaikos ir apkaltos tvarka pašalintas iš pareigų• Gali būti renkamas Seimo nariu	<ul style="list-style-type: none">• Visuotinė rinkimų teisė veiksniams LR piliečiams nuo 18 metų;• Kiekvienas pilietis turi po vieną balsą.	2019 m. gegužės 12 d.
LR SEIMO RINKIMAI			
Kadencija	Reikalavimai kandidatams (pasyvi rinkimų teisė)	Rinkimų tvarka	Artimiausi rinkimai
4 m.	<ul style="list-style-type: none">• Lietuvos pilietis• Nesusijęs priesaika ar pasižadėjimu su užsienio valstybe• Ne jaunesnis kaip 25 metų• Nuolat gyvenantis Lietuvoje	<ul style="list-style-type: none">• Visuotinė rinkimų teisė veiksniams LR piliečiams nuo 18 metų – kiekvienas turi po vieną balsą vienmandatėje ir	2020 m.

	<ul style="list-style-type: none"> • Negali kandidatuoti jei: <ul style="list-style-type: none"> ○ likus 65 dienoms iki rinkimų, yra nebaigę atlikti bausmės pagal teismo paskirtą nuosprendį; ○ teismo pripažinti neveiksniais arba nepakaltinamais; ○ yra teisėja (-s) ir vis dar eina šias pareigas; ○ rinkimų dieną atlieka privalomą arba alternatyvią krašto apsaugos tarnybą; ○ pagal specialius įstatymus ar statusus negali dalyvauti politinių partijų veikloje. 	<p>daugiamandatėje rinkimų apygardoje.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiesioginiai mišrios sistemos rinkimai. Renkama vienmandatėse ir daugiamandatėse rinkimų apygardose. • Lietuvos teritorija suskirstyta į 71 vienmandatę rinkimų apygardą, kiekvienoje iš jų išrenkama po vieną Seimo narį. • Taip pat sudaroma viena daugiamandatė rinkimų apygarda, apimanti visą LR teritoriją. Joje balsuojama už kandidatų sąrašus. Rinkėjas už sąrašo narius gali paduoti pirmumo balsus. Daugiamandatėje rinkimų apygardoje pagal proporcinę rinkimų sistemą išrenkama dar 70 Seimo narių. 	
SAVIVALDYBIŲ TARYBŲ IR MERŲ RINKIMAI			
Kadencija	Reikalavimai kandidatams (pasyvi rinkimų teisė)	Rinkimų tvarka	Artimiausi rinkimai

4 m.	<p><u>Savivaldybės tarybos nariu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ne jaunesnis kaip 18 metų • Nuolat gyvenantys šioje savivaldybėje (ne mažiau kaip 90 d. iki rinkimų deklaravę joje gyvenamąją vietą) • Negali kandidatuoti jei: <ul style="list-style-type: none"> ○ likus 65 dienoms iki rinkimų, yra nebaigę atlikti bausmės pagal teismo paskirtą nuosprendį; ○ teismo pripažinti neveiksniais; ○ užsienio valstybės pilietis, kurio pasyvioji rinkimų teisė apribota toje valstybėje, kurios pilietis jis yra; ○ rinkimų dieną atlieka privalomą arba alternatyvią krašto apsaugos tarnybą; ○ pagal specialius įstatymus ar statutus negali dalyvauti politinėje veikloje. <p><u>Meru:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • LR pilietis; • Galintis būti renkamas šios savivaldybės tarybos nariu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teisę rinkti turi nuolatiniai (ne mažiau kaip 90 d. iki rinkimų joje deklaravę gyvenamąją vietą) veiksnūs tos savivaldybės gyventojai, kuriems rinkimų dieną suėję 18 metų; • Viena savivaldybė sudaro vieną daugiamandatę rinkimų apygardą (tarybų rinkimams) ir vieną vienmandatę (merų rinkimams); • Kiekvienas rinkėjas turi po vieną balsą balsuoti daugiamandatėje rinkimų apygardoje už kandidatų į savivaldybės tarybos narius sąrašą. Rinkėjas už sąrašo narius gali paduoti pirmumo balsus; • Kiekvienas rinkėjas turi po vieną balsą balsuoti vienmandatėje už kandidatų į savivaldybės tarybos narius – merus. 	2019 m. kovo 3 d.
------	--	---	----------------------

EUROPOS PARLAMENTO RINKIMAI			
Kadencija	Reikalavimai kandidatams (pasyvi rinkimų teisė)	Rinkimų tvarka	Artimiausi rinkimai
4 m.	<ul style="list-style-type: none"> • LR pilietis arba kitos ES valstybės narės pilietis; • Ne jaunesnis kaip 21 metų; • Nuolat gyvenantis Lietuvoje • Negali kandiduoti jei: <ul style="list-style-type: none"> ○ Yra kandidatu į Europos Parlamentą kitoje ES valstybėje narėje; ○ likus 65 dienoms iki rinkimų, yra nebaigęs atlikti bausmės pagal teismo paskirtą nuosprendį arba nėra pasibaigęs teismo nustatytas priverčiamųjų medicinos priemonių taikymas; ○ teismo pripažinti neveiksniais; ○ rinkimų dieną atlieka privalomą arba alternatyvią krašto apsaugos tarnybą; ○ pagal specialius įstatymus ar statutus negali dalyvauti politinių partijų veikloje; ○ atsisako deklaruoti, kad atitinka šiuos reikalavimus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Visuotinė rinkimų teisė veiksniams LR piliečiams bei nuolat LR gyvenantiems kitų ES valstybių piliečiams nuo 18 metų, jei jiems balsavimo teisė neatimta toje valstybėje, kurių piliečiais jie yra; • Sudaroma viena daugiamandatė rinkimų apylinkė, kurioje renkama 11 parlamentarų; • Rinkėjas už sąrašo narius gali paduoti pirmumo balsus. 	2019 m. gegužės 26 d.

2. Aktyvi rinkimų teisė. Ką daryti, jei:

2.1. negaliu atvykti balsuoti rinkimų dieną?

Tokiu atveju galite balsuoti iš anksto atitinkamoje savivaldybėje – pastate, kuriame yra savivaldybės mero (administracijos direktoriaus) darbo vieta. Balsavimas iš anksto vyksta nuo 8 iki 20 val. paskutinį trečiadienį ir ketvirtadienį iki rinkimų dienos.

2.2. rinkimų dieną ir išankstinio balsavimo metu esu išvykęs / negyvenu Lietuvoje?

Jei nuolat negyvenate Lietuvoje arba esate laikinai išvykęs iš Lietuvos, vis vien galite dalyvauti rinkimuose, pasirinkę balsuoti konsulinėje ar diplomatinėje įstaigoje toje valstybėje, kurioje esate. Tam reikia užsiregistruoti Rinkėjo puslapyje (<https://www.rinkejopuslapis.lt/pagrindinis>). Registracijos prašyme turėsite nurodyti, kokioje valstybėje būsite, pasirinkti, kaip norite balsuoti – paštu ar atvykus į diplomatinę atstovybę nustatytu laiku. Užsiregistruoti reikia prieš kiekvienus rinkimus (tačiau nebūtina pakartotinai registruotis, jei vyksta antrasis rinkimų turas). Atkreipkite dėmesį, kad pasirinkus balsuoti paštu, jums turės būti atsiųstas balsavimo biuletenis, todėl įvertinkite, ar pakankamai ilgai būsite apsistojęs nurodyti adresu (ypač, jei tiesiog keliaujate ar esate išvykęs atostogauti). Balsuojant atstovybėje su savimi būtina turėti asmens dokumentą.

2.3. pamečiau rinkėjo kortelę?

Atkreipkite dėmesį, kad rinkėjo kortelė būtina tik tais atvejais, kai balsuojate ne rinkimų dieną ne rinkimų apylinkėje. Jei planuojate balsuoti ne rinkimų dieną, savo rinkėjo kortelę galite išsispausdinti ar surašyti ir patys arba jūsų prašymu tai padaryti gali kitas asmuo. Rinkėjo kortelę suformuoti galite šiuo adresu: <https://www.rinkejopuslapis.lt/rinkejo-kortele>. Rinkėjų kortelių blankus, kuriuos galite užpildyti pats, platina ir rinkimų komisijos. Tokiu atveju rinkėjo kortelę pasirašote jūs pats, išskyrus atvejus, kai to

padaryti negalite dėl neįgalumo. Tuomet už jus pasirašyti gali kitas asmuo, nurodydamas savo vardą, pavardę ir asmens kodą.

2.4. neturiu fizinės galimybės atvykti į rinkimų apylinkę?

Jei turite negalią, esate laikinai nedarbingas dėl ligos, jums daugiau nei 70 metų ar dėl sveikatos būklės negalite atvykti rinkimų dieną į rinkimų apylinkę, galite pateikti prašymą balsuoti namuose. Rinkėjų, gyvenančių konkrečios rinkimų apylinkės teritorijoje, prašymai balsuoti namuose pradedami priimti įteikiant jiems rinkėjo korteles ir baigiami priimti paskutinį trečiadienį iki rinkimų dienos. Rinkėjų prašymai balsuoti namuose pateikiami apylinkių rinkimų komisijoms. Rinkėjas, kuris dėl fizinių trūkumų pats negali užpildyti prašymo balsuoti namuose ar jo įteikti apylinkės rinkimų komisijai, gali pavesti šiuos veiksmus už jį atlikti savo šeimos nariui, kaimynui ar juo besirūpinančiam asmeniui. Šie rinkėjo prašymą pasirašo ir nurodo savo vardą, pavardę ir asmens kodą. Jei būsite įtrauktas į namuose balsuojančių rinkėjų sąrašą, paskutinį penktadienį arba šeštadienį iki rinkimų dienos nuo 8 iki 20 val. į namus balsavimo vokus ir rinkimų biuletenius jums pristatys rinkimų komisijos nariai.

Slaptai užpildykite rinkimų biuletenius ir įdėkite juos į vidinį balsavimo voką bei jį užklijuokite. Užklijuotą vidinį balsavimo voką kartu su rinkėjo kortele įdėkite į išorinį balsavimo voką, užklijuokite ir įteikite apylinkės (savivaldybės) rinkimų komisijos nariui. Šis, gavęs įteiktą voką, jūsų akivaizdoje turi užklijuoti specialiu ženklu ir išduoti šio voko priėmimo kvitą.

2.5. pastebėjau rinkimų pažeidimus?

Įstatymai vienareikšmiškai draudžia papirkinėti rinkėjus, dovanomis ar kitokiu atlygiu (pavyzdžiui, pavėžėjimu į rinkimų vietą) skatinti dalyvauti ar nedalyvauti rinkimuose, balsuoti už ar prieš konkretų asmenį. Atkreipkite dėmesį, kad rinkėjų papirkimų nėra laikomas spausdintos medžiagos su informacija apie kandidatą nemokamas platinimas. Įstatymai taip pat draudžia balsavimo paslaptį galinčius atskleisti veiksmus, tokius kaip

Viešoji įstaiga „Vilniaus universiteto Teisės klinika“

Buveinės adresas Saulėtekio al. 9, įmonės kodas 124369918,
el. paštas info@teisesklinika.lt, tel. +370 670 25165, ne PVM mokėtojas.
Duomenys kaupiami ir saugomi VĮ Registrų centras.

biuletenio fotografavimas, viešinimas ir kt. Pastebėję šiuos ar kitus pažeidimus apie tai galite pranešti atitinkamai savivaldybės ar apygardos rinkimų komisijai.

3. Kaip galiu tapti savivaldybės tarybos nariu arba meru?

3.1. Kokius reikalavimus turi atitikti asmuo, siekiantis tapti savivaldybės tarybos nariu arba meru?

Kandidatuoti į savivaldybės tarybos nario ar savivaldybės tarybos nario-mero postą galima, jei rinkimų dieną asmeniui yra suėję 18 metų, asmuo nuolat gyvena toje savivaldybėje (t. y. bent prieš 90 dienų yra deklaravęs savo gyvenamąją vietą joje) ir atitinka kitus kriterijus (neatlieka bausmės, rinkimų dieną neatlieka privalomos ar alternatyvios krašto apsaugos tarnybos ir kt.). Svarbu atkreipti dėmesį, kad asmenys, siekiantys tapti savivaldybės tarybos nariais, neprivalo būti Lietuvos piliečiais – užtenka, kad nuolatinę gyvenamąją vietą jie būtų deklaravę toje savivaldybėje. Tačiau tokia taisyklė netaikoma kandidatams į mero postą – jie privalo būti Lietuvos Respublikos piliečiais.

3.2. Ar tam, kad galėčiau kandidatuoti, turiu priklausyti politinei partijai?

Kandidatus į savivaldybės tarybos narius gali kelti tik partijos arba rinkimų komitetai. Tai reiškia, kad pats asmuo negali iškelti savo kandidatūros. Tačiau nebūtina būti politinės partijos nariu, galima prisijungti prie rinkimų komiteto. Be to, ši taisyklė netaikoma asmenims, kurie siekia savivaldybės tarybos nario – mero posto. Jie gali būti iškelti ne tik partijų ar rinkimų komitetų, bet ir išsikelti savo kandidatūrą patys.

3.3. Kuo skiriasi politinės partijos nuo rinkimų komitetų?

Politinės partijos yra viešieji juridiniai asmenys, kurių pagrindinis tikslas – tenkinti savo narių politinius interesus, padėti reikšti jų politinę valią, siekti dalyvauti įgyvendinant valstybės valdžią ir savivaldos teisę. Politinės partijos paprastai veikia ilgą laiką, dalyvauja ir kituose rinkimuose, pavyzdžiui, Seimo, gali kelti kandidatą į prezidento postą. Vienas asmuo gali būti tik vienos politinės partijos nariu. Politinei partijai įsteigti būtina, kad jie Lietuvoje turėtų ne mažiau kaip du tūkstančius steigėjų. Vienas iš politinių

partijų finansavimo šaltinių – partijos narių įnašai, kurių dydis nustatomas remiantis politinės partijos įstatuose numatyta tvarka. Pastebėtina, kad savivaldybių tarybų rinkimuose gali dalyvauti tik tos partijos, kurios buvo įsteigtos bent 185 d. iki rinkimų.

Rinkimų komitetai nėra juridiniai asmenys, jų nariai veikia veiklos sutarties pagrindu. Rinkimų komitetą sudaro tos savivaldybės, kurioje keliami kandidatai, rinkėjai. Rinkėjų rinkimų komitete turi būti ne mažiau kaip dvigubas toje savivaldybėje renkamų tarybos narių skaičius. Priklausomai nuo savivaldybės, minimalus rinkėjų skaičius rinkimų komitete varijuoja nuo 30 iki 102. Rinkimų komitetas steigiamas turint tikslą dalyvauti konkrečiuose rinkimuose į šios savivaldybės tarybą ir kelti kandidatų sąrašą ir (arba) kandidatą į šios savivaldybės tarybos narius – merus. Rinkimų komitetai taip pat gali būti steigiami siekiant dalyvauti rinkimuose į Europos parlamentą, tačiau jie negali kelti kandidatų rinkimuose į Seimą. Tas pats rinkėjas gali būti tik vieno rinkimų komiteto nariu. Rinkimų komitetas turi būti įregistruotas Vyriausioje rinkimų komisijoje ne vėliau kaip likus 85 dienoms iki rinkimų.

3.4. Kiek narių yra savivaldybės taryboje?

Savivaldybių tarybas sudaro nuo 15 iki 51 savivaldybės tarybos narių, priklausomai nuo gyventojų skaičiaus toje savivaldybėje. Palyginimui, 15 savivaldybės tarybos narių renkama tose savivaldybėse, kuriose gyventojų skaičius yra mažesnis nei 5000 (pavyzdžiui, Neringos, Birštono savivaldybės), 51 narys renkamas tose savivaldybėse, kuriose gyventojų yra daugiau nei 500 000 (tokia savivaldybė vienintelė – Vilniaus miesto).

3.5. Kaip veikia savivaldybės tarybos?

Savivaldybės tarybos nariai savo veiklą vykdo posėdžiuose, kurie turėtų vykti ne rečiau kaip kas 3 mėnesius. Posėdžiuose svarstomi klausimai, kuriuos parengė savivaldybių tarybų komitetai ir komisijos, savivaldybės tarybos narių frakcijos ir grupės, patys tarybos nariai, savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba, meras ar savivaldybės administracijos

direktorius. Savivaldybės tarybos veikla tarp savivaldybės tarybos posėdžių tęsiama komitetuose ir komisijose, taip pat tarybos nariams bendraujant su rinkėjais.

4. Kaip galiu prisidėti prie savivaldos nebūdamas savivaldybės tarybos nariu ar meru?

4.1. Dalyvaujant tarybos bei komitetų posėdžiuose ir reiškiant savo nuomonę.

Savivaldybės tarybos posėdžiai yra atviri, dauguma jų tiesiogiai transliuojami savivaldybių interneto svetainėse. Jei klausimas tiesiogiai susijęs su jumis, galite siekti būti pakviestais dalyvauti posėdyje. Jei buvote pakviestas į savivaldybės tarybos posėdį ir jame svarstomas klausimas yra susijęs su jumis ar kitais posėdyje dalyvaujančiais asmenimis, jums turi būti leidžiama užduoti klausimus pranešėjams ir kalbėti savivaldybės tarybos veiklos reglamento nustatyta tvarka. Šiuos reglamentus patvirtina atskirai kiekviena savivaldybė. Juos galite rasti savivaldybių internetinėse svetainėse.

Be to, galite dalyvauti savivaldybės komitetų darbe patariamojo balso teise, tačiau tam turite būti pripažinti suinteresuotu asmeniu. Savivaldybės tarybos veiklos reglamento nustatyta tvarka komitetų darbe gali dalyvauti visuomenės atstovai – seniūnaičiai, išplėstinės seniūnaičių sueigos deleguoti atstovai, ekspertai, valstybės tarnautojai ir kiti suinteresuoti asmenys. Komitetų posėdžių darbotvarkės ne vėliau kaip prieš 2 darbo dienas iki komiteto posėdžio pradžios paskelbiamos savivaldybės interneto svetainėje.

4.2. Pasinaudojant teise skelbti gyventojų apklausą

Gyventojai savo nuomonę viešųjų savivaldybės reikalų tvarkymo klausimais gali pareikšti dalyvaudami vietos gyventojų apklausoje. Apklausos rezultatai yra patariamojo pobūdžio. Apklausoje gali dalyvauti savivaldybės gyventojai, kurie turi teisę rinkti šios savivaldybės tarybą. Apklausiai gali būti teikiami klausimai, kuriuos savivaldybė sprendžia atlikdama savarankiškąsias funkcijas (pavyzdžiui, bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino pavėžėjimo į mokyklas ir į namus organizavimas; ikimokyklinio

ugdymo, vaikų ir suaugusiųjų neformaliojo švietimo organizavimas, vaikų ir jaunimo užimtumo organizavimas ir kt.).

Apklausą inicijuoti gali ne tik merai, seniūnai ar savivaldybės taryba, bet ir patys gyventojai. Šią teisę įgyvendinti gali ne mažiau kaip 5 procentai apklausos teritorijos gyventojų, turinčių teisę rinkti savivaldybės tarybą. Apklauskos iniciatyvinę grupę turi sudaryti ne mažiau kaip 10 gyventojų, kurie pateikia savivaldybės administracijos direktoriui prašymą šią grupę įregistruoti. Prašyme turi būti nurodytas preliminarus arba galutinis apklausai siūlomas klausimas. Jei nurodomas preliminarus klausimas, atstovai gali prašyti savivaldybės administracijos pagalbos suformuojant galutinį klausimo tekstą. Prašyme taip pat nurodomas siūlomas apklausos būdas bei iniciatyvinės grupės atstovas. Taip pat gali būti siūloma apklausos teritorija.

Įregistravęs iniciatyvinę grupę, savivaldybės administracijos direktorius išduos parašų rinkimo lapus, kuriuose iniciatyvinę grupę turi surinkti reikiamą skaičių parašų (kaip minėta, bent 5 procentus tos teritorijos savivaldybės tarybos narius galinčių rinkti gyventojų, kurioje skelbiama apklausa). Surinkus pakankamą skaičių parašų, apklausą organizuoja savivaldybės administracijos direktorius.

Savivaldybės taryba privalo svarstyti apklausai pateiktą (pateiktus) klausimą (klausimus), jeigu savo nuomonę pateiktu (pateiktais) klausimu (klausimais) pareiškė ne mažiau kaip 15 procentų apklausos teritorijos gyventojų, turinčių teisę dalyvauti apklausoje. Tai padaryti ji turi artimiausiame tarybos posėdyje.

Apie savivaldybės tarybos posėdžio laiką, svarstyti parengtus ir reglamento nustatyta tvarka įregistruotus klausimus kartu su sprendimų projektais meras ne vėliau kaip prieš 3 darbo dienas iki posėdžio pradžios reglamento nustatyta tvarka praneša seniūnui ir vietos gyventojų apklausos iniciatyvinės grupės atstovui (atstovams), kai svarstomi vietos gyventojų apklausos rezultatai ar klausimai dėl vietos gyventojų apklausai pateikto (pateiktų) klausimo (klausimų).

Žemiau pridedamas:

- 1) apklausos iniciavimo prašymo pavyzdys

Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriui
Viliui Šiliauskui
Laisvės al. 96,
LT – 44251, Kaunas

PRAŠYMAS ĮREGISTRUOTI INICIATYVINĘ GRUPĘ

2019-__-__

Kaunas

Remdamiesi LR Vietos savivaldos įstatyme įtvirtinta vietos gyventojų apklausos paskelbimo iniciatyvos teise, žemiau nurodyti asmenys, atitinkantys LR Vietos savivaldos įstatymo 41 str. 1 d. nurodytus reikalavimus, suformavo iniciatyvinę grupę apklausai paskelbti.

Preliminarūs apklausos klausimai:

- 1) Ar Šančiuose pakanka bendrojo ugdymo mokyklų?
- 2) Ar Šančiuose reikėtų organizuoti daugiau popamokinės veiklos?

Siūlomas apklausos būdas: tiesioginis gyventojų nuomonės įrašymas apklausos dalyvių sąrašo lapuose.

Siūloma teritorija: Šančių seniūnijos teritorija.

Iniciatyvinės grupės atstovė: Vanda Vandaitė, tel. 8 6XX XXXXX, el. paštas vanda.vandaite@gmail.com.

Prašome Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus Viliaus Šiliausko įregistruoti iniciatyvinę grupę ir išduoti vidaus reikalų ministro patvirtintos formos gyventojų parašų dėl reikalavimo paskelbti apklausą rinkimo lapus.

Viešoji įstaiga „Vilniaus universiteto Teisės klinika“

Buveinės adresas Saulėtekio al. 9, įmonės kodas 124369918,
el. paštas info@teisesklinika.lt, tel. +370 670 25165, ne PVM mokėtojas.
Duomenys kaupiami ir saugomi VĮ Registrų centras.

Iniciatyvinė grupė:

	Vardas Pavardė	Adresas	Parašas
1	Vanda Vandaitė		
2	Petras Petraitis		
3	Jonas Jonaitis		
4	Angelė Angelienė		
5	Rima Rimaitė		
6	Saulė Saulaitytė		
7	Antanas Antanaitis		
8	Karolis Karolaitis		
9	Asta Astienė		
10	Irma Irmontaitė		

4.3. Tarpant savivaldybės tarybos nario visuomeniniu padėjėju ar mero visuomeniniu konsultantu

Savivaldybės tarybos narys savo įgaliojimų laikotarpiu gali turėti visuomeninių padėjėjų, kurie tarybos nario prašymu teikia jam konsultacijas, pasiūlymus, išvadas ir kitą informaciją. Tarybos nario visuomeniniu padėjėju gali būti pilnametis asmuo, kuris nėra tos savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas ar darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį. Tarybos nario visuomeniniu padėjėju negali būti asmuo, kuris įstatymų nustatyta tvarka yra pripažintas kaltu dėl sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo padarymo ir turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą, taip pat kuris įstatymų nustatyta tvarka yra uždraustos organizacijos narys. Tarybos nario visuomeninių padėjėjų skaičius negali viršyti savivaldybėje įsteigtų seniūnijų skaičiaus, o kai seniūnijos neįsteigtos, – negali viršyti trijų.

Meras savo įgaliojimų laikotarpiu gali turėti visuomeninių konsultantų, kurie mero prašymu teikia jam konsultacijas, pasiūlymus, išvadas ir kitą informaciją. Mero visuomeniniu konsultantu gali būti pilnametis asmuo. Mero visuomeniniu konsultantu negali būti asmuo, kuris įstatymų nustatyta tvarka yra pripažintas kaltu dėl sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo padarymo ir turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą, taip pat esantis įstatymų nustatyta tvarka uždraustos organizacijos nariu.

5. Kuo užsiima seniūnai ir seniūnaičiai?

5.1. Seniūnijos ir seniūnai

Savivaldybėje gali būti įsteigtos seniūnijos – kaip atskiros biudžetinės įstaigos (jei jos teikia aptarnaujamos teritorijos gyventojams viešąsias paslaugas) arba kaip savivaldybės administracijos filialai. Į seniūno pareigas priimama tik konkurso būdu, seniūnai yra valstybės tarnautojai. Į šias pareigas priima savivaldybės administracijos direktorius. Seniūnai priimami 5 m. kadencijai, neribojant kadencijų skaičiaus.

Seniūnai yra jungiamoji grandis tarp gyventojų ir savivaldybės bei valstybės institucijų. Tarp kitų funkcijų jie:

- šaukia seniūnaičių ar seniūnijos aptarnaujamos teritorijos gyventojų sueigas, rengia šių sueigų darbotvarkes, apibendrina šiose sueigose priimtus sprendimus ir perduoda juos vertinti atsakingoms institucijoms, informuoja šias sueigas apie atsakingų institucijų priimtus sprendimus, susijusius su šiose sueigose priimtais sprendimais, prireikus **organizuoja gyventojų susitikimus su savivaldybės ar valstybės institucijų ir įstaigų atstovais, apibendrina pateiktas pastabas, pasiūlymus ir teikia juos savivaldybės administracijos direktoriui;**
- **teikia** seniūnijos aptarnaujamos teritorijos **gyventojams informaciją** apie savivaldybės institucijų, savivaldybės administracijos ir valstybės institucijų veiklą savivaldybės teritorijoje;
- **dalyvauja savivaldybės institucijų posėdžiuose**, kai svarstomi su seniūnijos aptarnaujamos teritorijos gyventojų viešaisiais reikalais susiję klausimai.

5.2. Seniūnaičiai

Savivaldybės teritorija, nepriklausomai nuo to, ar ji buvo paskirstyta į seniūnijas, yra paskirstoma į mažesnius vienetus – seniūnaitijas, kurioms vadovauja seniūnaičiai. Seniūnaičiai renkami 3 metų kadencijai. Seniūnaičiais gali tapti asmenys nuo 18

metų. Jie renkami seniūnaitijos gyventojų, turinčių teisę rinkti savivaldybės tarybą. Seniūnaičiai atstovauja ne viso miesto gyventojų interesus, o visų pirma tos konkrečios gyvenamosios vietos bendruomenės interesus – asmenų, susietų bendrais gyvenimo kaimynystėje poreikiais ir interesais.

Seniūnaičio rinkimų data, rinkimų būdas ir kita aktuali informacija apie seniūnaičio rinkimus skelbiama savivaldybės interneto svetainėje, viešai savivaldybės ir seniūnijos patalpose, skelbimų lentose (ten, kur jos oficialiai įrengtos) ir vietinėse ar regioninėse visuomenės informavimo priemonėse. Kandidatus į seniūnaičius gali siūlyti tik tos seniūnaitijos, kurioje renkamas seniūnaitis, gyventojai, bendruomeninės organizacijos. Seniūnaitijose, kuriose gyvena ne daugiau kaip 500 gyventojų, seniūnaičiai paprastai renkami gyventojų susirinkime, kurį savivaldybės tarybos nustatyta tvarka organizuoja seniūnas. Seniūnaitijose, kuriose gyvena daugiau kaip 500 gyventojų, seniūnaičiai paprastai renkami savivaldybės tarybos nustatyta tvarka apklausiant gyventojus. Išrinktu seniūnaičiu laikomas daugiausiai balsų per apklausą gavęs kandidatas. Seniūnaitis gauna seniūnaičio pažymėjimą.

Seniūnaičiai bendrauja su gyventojais teritorijos priežiūros ir plėtojimo, kultūrinio ir sportinio gyvenimo organizavimo klausimais, tarpininkauja gyventojų bendravime su Miesto tarybos nariais, savivaldybės administracija. Taip pat užsiima gyventojų pirminiu konsultavimu, padedant jiems nustatyti, kur reikėtų kreiptis vienu ar kitu klausimu.

Seniūnaitis gali:

- Kreiptis į valstybės ir savivaldybių institucijas, kitus asmenis su prašymais, siūlymais, reikalavimais, teikti atsakymus į paklausimus;
- Pareikšti nuomonę dėl priimamų sprendimų, teisės aktų, dalyvauti juos rengiant ir svarstant, kai sprendžiami klausimai yra susiję su jo atstovaujamos gyvenamosios vietovės bendruomenės viešaisiais reikalais;
- Gauti informaciją (tame tarpe teisės aktų projektus);

- Dalyvauti savivaldybės tarybos ir jos komitetų darbe ir pareikšti gyventojų nuomonę, teikti siūlymus.

6. Ką daryti, jei manęs netenkina savivaldybės ar kitų viešojo valdymo subjektų veikla?

Savivaldybės atlieka ne tik vietos valdžios funkcijas. Kitos savivaldybių veiklos apima viešąjį administravimą ir viešųjų paslaugų teikimą. Viešasis administravimas apima veiklas, skirtas įstatymams ir kitiems teisės aktams įgyvendinti: pavyzdžiui, administracinių sprendimų priėmimas, įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolė, administracinių paslaugų teikimas (licencijų, leidimų, dokumentų, kuriais patvirtinimas tam tikras juridinis faktas, išdavimas, informacijos teikimas) ir kt. Viešosios paslaugos apima socialines, švietimo, mokslo, kultūros, sporto ir kitas paslaugas, kurias teikia savivaldybės ar valstybės kontroliuojami juridiniai asmenys ar kiti subjektai.

LR Viešojo administravimo įstatymas garantuoja asmenų teisę apskusti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus. Šis įstatymas taip pat garantuoja teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimą.

Tiek savivaldybės institucija ar įstaiga, tiek valstybės institucija ar įstaiga, pareigūnai, valstybės tarnautojai ir kiti fiziniai bei juridiniai asmenys gali būti pripažinti viešojo valdymo subjektais, taigi, dėl jų veiksmų (ar, atvirkščiai, neveikimo) gali būti paduodami prašymai ir skundai.

6.1. Kas yra prašymas?

Pagrindinis prašymo bruožas ir skirtumas nuo skundo yra tas, kad jis nesusijęs su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu. Taigi, prašymas - kreipimasis į viešojo

administravimo subjektą prašant suteikti administracinę paslaugą, priimti administracinį sprendimą arba atlikti kitus teisės aktuose nustatytus veiksmus.

6.2. Kas yra skundas?

Skundas - asmens rašytinis kreipimasis į viešojo administravimo subjektą, kuriame nurodoma, kad yra pažeistos jo teisės ar teisėti interesai, ir prašoma juos apginti. Taigi, pagrindinis skundo bruožas – pažeistos asmens teisės ar teisėti interesai. Kiekviename individualiame administraciniame akte turi būti nurodyta jo apskundimo tvarka. Asmuo taip pat gali teikti pranešimus. Pranešimuose nurodoma, kad yra pažeistos kito asmens teisės ar teisėti interesai, ir prašoma juos apginti.

6.3. Kaip pateikti prašymą ar skundą?

LR Viešojo administravimo įstatymas įtvirtina „vieno langelio principą“, kuris reiškia, kad asmeniui informacija suteikiama, prašymas ar skundas priimamas ir atsakymas į juos pateikiamas vienoje darbo vietoje. Prašymą ar skundą nagrinėja ir informaciją iš savo administracijos padalinių, pavaldžių subjektų, prireikus – ir iš kitų viešojo administravimo subjektų gauna pats prašymą ar skundą nagrinėjantis ir administracinį sprendimą priimantis viešojo administravimo subjektas, neįpareigodamas tai atlikti prašymą ar skundą padavusį asmenį.

Jūsų skundas, pranešimas ar prašymas gali būti siunčiamas paštu savivaldybei, pateikiamas tiesiogiai savivaldybės patalpose arba per elektroninių paslaugų teikimo sistemą tose savivaldybėse, kurios šias sistemas yra įdiegusios. Pateikdami skundą tiesiogiai su savimi turėkite asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą.

Prašymą ar skundą galite surašyti laisva forma, tačiau jame privalo būti nurodyti asmens vardas ir pavardė ar pavadinimas, adresas arba kiti duomenys ryšiui palaikyti. Be to, prašymas ar skundas, teikiamas raštu tiesiogiai ar atsiųstas paštu, arba prašymo ar skundo skaitmeninė kopija, atsiųsta faksu ar elektroniniu paštu, privalo būti pasirašyti.

Svarbu! Skundas turi būti paduodamas ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo skunde nurodomų pažeidimų paaiškėjimo dienos.

Jei subjektas, kuriam nusiuntėte skundą ar prašymą yra nekompetentingas jį nagrinėti, šis subjektas skundą ar prašymą persiųs kitam, turinčiam kompetenciją nagrinėti skundą, ir apie tai jums praneš per 5 d. d.

Nepamirškite, kad LR viešojo administravimo įstatymas taip pat įtvirtina išsamumo principą, kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.

Žemiau pateikiami:

- 2) Vilniaus miesto savivaldybei teikiamo prašymo, skundo ar pareiškimo pavyzdinė forma;
- 3) Prašymo pavyzdys;

Vilniaus miesto savivaldybei teikiamo prašymo, skundo ar pareiškimo pavyzdinė forma:

<p>_____</p> <p>(vardas, pavardė – didžiosiomis raidėmis)</p> <p>_____</p> <p>(asmens kodas – pildyti nebūtina)</p> <p>_____</p> <p>(adresas)</p> <p>_____</p> <p>(telefonas, el. paštas)</p>	<p>Gauto dokumento žyma</p>
---	-----------------------------

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos

PRAŠYMAS / SKUNDAS / PAREIŠKIMAS

2019- ____ - ____

Vilnius

Vilniaus rajono savivaldybės administracijai

Rinktinės g. 50, Vilnius

Prašymas dėl komunalinių atliekų išvežimo rinkliavos

Avižieniai

2019-__-__

Man, vardeniui pavardeniui, nuosavybės teise priklauso netinkamas gyventi nekilnojamo turto objektas savivaldybės teritorijoje adresu _____, unikalus Nr. _____.

Remiantis Vilniaus rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų 34.2 punktu, kuriame nurodoma, kad asmenys, norintys, kad jiems savivaldybės teritorijoje nuosavybės teise priklausantys ar kitu pagrindu teisėtai valdomi ar naudojami nekilnojamojo turto objektai šių nuostatų 34.1, 34.2 ir 34.3 papunkčiuose nustatytais atvejais būtų neįtraukiami į Registro duomenų bazę, savivaldybės administracijai ar seniūnijai pagal objekto buvimo vietą turi pateikti: <...> seniūnijos pagal nekilnojamojo turto buvimo vietą pažymą, jeigu objektas yra netinkamas naudoti pagal paskirtį,

prašau išregistruoti iš Vietinės rinkliavos mokėtojų registro šį objektą.

Taip pat prašau perskaičiuoti vietinės rinkliavos mokestį. Šiuo raštu nurodau, kad laikotarpiu 2015-2018 m. objekte susidarė 0 m² komunalinių atliekų.

Atsakymą prašau atsiųsti paštu adresu [adresas]. Kilus klausimų ar neaiškumų dėl šio prašymo vykdymo, maloniai prašau susisiekti telefonu [numeris] arba el. paštu [adresas].

Pridedama:

- seniūnijos pagal nekilnojamojo turto buvimo vietą pažymą, jeigu objektas yra netinkamas naudoti pagal paskirtį (Priedas Nr. 1)

Pagarbiai,

Vardenis Pavardenis _____

7. Ar savivaldybėse atstovaujami jaunų žmonių interesai?

Visos Lietuvos ir atskirų savivaldybių mastu yra steigiamos jaunimo reikalų tarybos. Valstybiniu mastu Jaunimo reikalų taryba veikia prie Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Ši taryba veikia visuomeniniais pagrindais kaip kolegiali patarimoji institucija. Ji sudaroma lygiateisės partnerystės pagrindu iš valstybės institucijų, įstaigų ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos deleguotų atstovų. Tarybos sprendimai Departamentui yra patarimojo, rekomendacinio pobūdžio. Tarybos uždavinys – nagrinėti svarbiausiuosius jaunimo politikos klausimus ir teikti Departamentui pasiūlymus dėl jaunimo ir jaunimo organizacijų reikmes atitinkančios jaunimo politikos įgyvendinimo. Demokratiškai išrinkti ir deleguoti jaunimo atstovai turi sudaryti ne mažiau negu pusę Jaunimo reikalų tarybos. Todėl taryba formuojama lygybės principu: 7 Tarybos nariai yra skiriami valstybinių institucijų, o 7 - deleguoti nevyriausybinės skėtinės organizacijos - Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (LiJOT).

Savivaldybių jaunimo reikalų tarybos taip pat yra kolegialūs organai, veikiantys visuomeniniais pagrindais. Jos gali turėti laikinosios ar nuolatinės komisijos statusą. Ji sudaroma savivaldybės tarybos veiklos kadencijai. Savivaldybių jaunimo reikalų taryba sudaroma lygybės principu iš savivaldybės administracijos ir (ar) savivaldybės tarybos ir savivaldybės teritorijoje veikiančių savivaldybės jaunimo organizacijų tarybos deleguotų atstovų (14–29 m.). Taigi tam, kad galėtumėte prisijungti prie savivaldybių jaunimo reikalų tarybos veiklos, prieš tai turėtumėte prisijungti prie savivaldybės jaunimo organizacijų. Daugumą jaunimo organizacijų galite rasti šiose interneto svetainėse: <https://www.jrd.lt/jaunimo-politika/savivaldybese/regionines-jaunimo-organizaciju-tarybos>; <http://www.lijot.lt/lt/organizacijos/lijot-nariai>. Atkreipkite dėmesį, kad nors LR asociacijų įstatyme nustatyta, kad asociacijų nariais gali tapti tik asmenys, sulaukę 18 metų, tas pats įstatymas numato ir išimtį - asociacijų, kurių veikla susijusi su vaikų ir jaunimo poreikiais, nariais gali būti ir jaunesni kaip 18 metų asmenys.

Savivaldybės jaunimo reikalų taryba gali dalyvauti savivaldybės tarybos, jos komitetų ar komisijų posėdžiuose, kuriuose sprendžiami jaunimui aktualūs klausimai. Be to, ji gali gauti iš savivaldybių institucijų ir įstaigų informaciją, kurios reikia jos funkcijoms atlikti, kvieisti į savo posėdžius savivaldybės tarybos narius, kitus darbuotojus ar ekspertus, prašyti savivaldybės administracijos valstybės tarnautojų ir darbuotojų bei ekspertų pateikti išvadas, informaciją, susijusią su jaunimo politikos įgyvendinimu;

Jaunimo reikalų taryba:

- renka ir analizuoja informaciją apie jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybės institucijose bei įstaigose, kitą informaciją, susijusią su jaunimu;
- inicijuoja savivaldybės jaunimo politikos padėties, jaunimo poreikių tyrimus ir jaunimo politikos kokybės vertinimą;
- analizuoja užsienio valstybių patirtį, sprendžiant jaunimo politikos klausimus, ir teikia pasiūlymus bei rekomendacijas savivaldybės tarybai dėl bendradarbiavimo su užsienio šalių institucijomis galimybių;
- teikia pasiūlymus savivaldybės tarybai, jos komitetams ar komisijoms dėl jaunimo politikos plėtros savivaldybėje kryptių;
- teikia pasiūlymus savivaldybės tarybai, jos komitetams ar komisijoms dėl teisės aktų projektų, susijusių su jaunimo politikos įgyvendinimu savivaldybėje, parengimo ir (ar) pakeitimo, įskaitant savivaldybės strateginį veiklos planą ir strateginį plėtros planą;
- dalyvauja rengiant ilgalaikius strateginius jaunimo politikos plėtros ir įgyvendinimo planus;
- teikia rekomendacinio pobūdžio siūlymus savivaldybės administracijai dėl jaunimo politikos įgyvendinimo priemonių finansavimo;
- teikia pasiūlymus savivaldybės įstaigoms, dirbančioms su jaunimu, dėl jaunimo politikos įgyvendinimo;
- užtikrina jaunimo dalyvavimą, sprendžiant savivaldybės jaunimo politikos klausimus;
- bendradarbiauja su savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriumi jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėje klausimais;
- ne rečiau kaip kartą per metus teikia savo veiklos ataskaitą savivaldybės tarybai.

Šiuo metu Lietuvoje patvirtintos 58 savivaldybių jaunimo reikalų tarybos (palyginimui, savivaldybių Lietuvoje yra 60).

Be to, savivaldybėse paprastai veikia ir jaunimo reikalų skyriai. Pastarieji, siekdami visapusiško visuomenės bei jaunų žmonių informavimo jaunimo politikos klausimais, jaunimo reikalų skyriai teikia suinteresuotiems asmenims ir institucijoms informaciją apie jaunimo politikos įgyvendinimą Savivaldybės teritorijoje, kaupia ir skleidžia informaciją apie jaunimo veiklos galimybes, konsultuoja šiais klausimais jaunas žmones bei jaunimo organizacijas. Savivaldybėse taip pat pradėjo steigti jaunimo informacijos centrai – tokie centrai jau veikia Vilniaus miesto, Utenos savivaldybėse. Centruose teikiamos konsultacijos jaunimui rūpimais klausimais, tokiais kaip laisvalaikis, mokymasis, darbas ir kt., organizuojami renginiai. Jei jūsų savivaldybėje tokio centro nėra, visuomet galite kreiptis į savivaldybę ir siūlyti jį įsteigti.

Žemiau pateikiama:

- 1) prašymo įsteigti jaunimo informacijos centrą pavyzdys.

Vardenis Pavardenis

(Vardas Pavardė)

Žemaitės g. 1-1

(Gyvenamosios vietos adresas)

Tel nr. +37061111111, el. paštas: vardenis.pavardenis@gmail.com

(Telefonas, el. paštas)

Birštono savivaldybės Jaunimo reikalų tarybai
Jaunimo g. 2,
LT-59206 Birštonas

PRAŠYMAS

2019 -__ m. -__ d.

Birštonas

Kreipiuosi į Jus dėl jaunimo informacijos centro steigimo Birštone. Remiantis LR Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 8 punktu, ikimokyklinio ugdymo, vaikų ir suaugusiųjų neformaliojo švietimo organizavimas, vaikų ir jaunimo užimtumo organizavimas yra priskiriamas prie savarankiškų savivaldybių funkcijų. Jaunimo reikalų tarybos tikslai apima pagalbą įgyvendinant Savivaldybės funkcijas jaunimo politikos įgyvendinimo srityse, užtikrinant jaunų žmonių dalyvavimą sprendžiant jiems aktualius klausimus.

Kitose savivaldybėse (pavyzdžiui, Vilniaus miesto, Utenos rajono savivaldybėse) yra įsteigti jaunimo informacijos centrai, kuriuose jaunimas ir kiti asmenys - jų tėvai, jaunimo darbuotojai - gali gauti atsakymus į jaunimui aktualius ar su jaunimu susijusius klausimus. Jaunimo centro įkūrimas pasitarnautų jaunimui atsakant į jų rūpimus klausimus, tokius kaip laisvalaikis, mokymasis, darbas, savanorystė ir kt., taip pat leistų jaunimui plačiau įsitraukti į vietos savivaldos veiklą, geriau suprasti savo teises ir jomis pasinaudoti.

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta aukščiau, **prašau:**

1) svarstyti jaunimo informacijos centro įsteigimo klausimą Birštono savivaldybėje ir pateikti reikiamus pasiūlymus Birštono savivaldybės tarybai;

Vardenis Pavardenis
